

میلاد میلاد والکوهای آن

چاپ چهارم

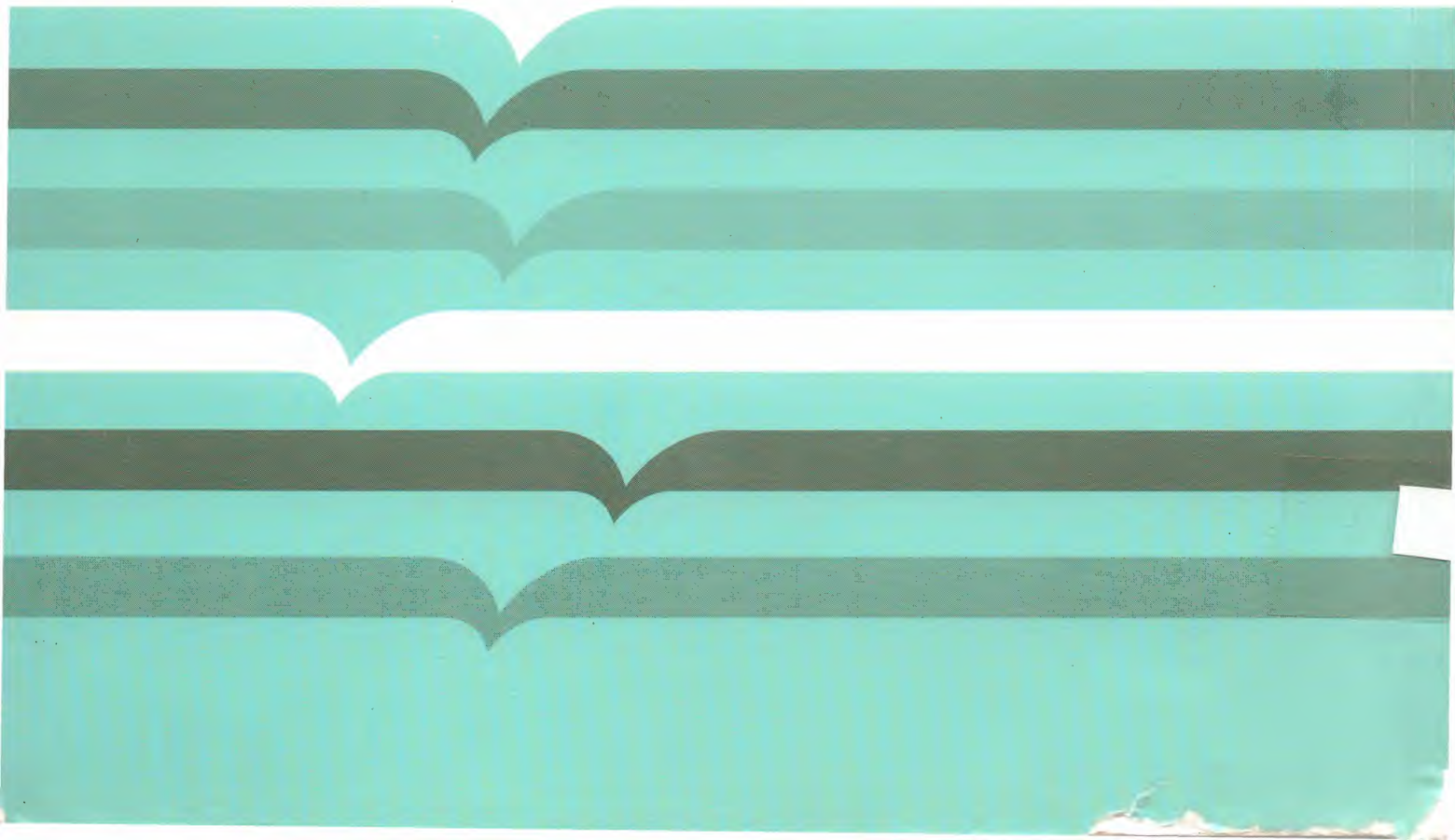
محمد علی انصاری

استاد حوزه و دانشگاه

حبیب اله دعائی / سید سعید مرتضوی

اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم دینی و اقتصادی

دانشگاه فردوسی مشهد

مبانی مدیریت اسلامی والکوهای آن

محمد علی انصاری

استاد حوزه و دانشگاه

حبیب الله دعایی

عضو هیأت علمی دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد

سید سعید مرتضوی

عضو هیأت علمی دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد

انصاری، محمد علی، ۱۳۴۳ -

مبانی مدیریت اسلامی و الگوهای آن / تألیف محمد علی انصاری، حبیب الله دعائی، سید

مرتضوی، .. - مشهد: انصاری، دعائی، مرتضوی، ۱۳۷۸.

ج. ۲۰۳ ص.

(ISBN: 964-94335-4-3)

واژه‌نامه.

۱. مدیریت (اسلام) الف. دعائی، حبیب الله، ۱۳۲۶ - ، ب. مرتضوی، سید -

ج. عنوان. د. عنوان: مدیریت اسلامی و الگوهای آن.

۳۹۱/۴۲۸

BP ۲۳۲ / ۶۷

مبانی مدیریت اسلامی و الگوهای آن

مؤلفین

محمد علی انصاری - حبیب الله دعائی - سید سعید مرتضوی

ناشر: انتشارات بیان هدایت نور

وزیری، ۲۱۶ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۷۸، چاپ چهارم: پاییز ۱۳۸۵

امور فنی و چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد

بها: ۱۸۰۰۰ ریال

ISBN : 964-94335-0-3

شابک ۳-۰۰-۹۴۳۳۵-۹۶۴

EAN : 9 789649 433509

ای.ای.ان ۹۴۳۳۵۰۹ ۷۸۹۶۴۹

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	بخش اول - مبانی
۳	فصل اول - کلیات
۲	مقدمه
۴	تعریف عناوین
۷	مدیریت اسلامی
۱۲	دین و علم
۱۲	دین
۱۳	ابعاد دین
۱۴	علم
۱۷	رابطه بین علم و دین
۲۱	نقش علم و دین در جامعه بشری
۲۳	نظام
۲۴	رابطه نظام و مدیریت
۲۶	رابطه نظام اسلامی و مدیریت
۳۰	فهرست منابع و مآخذ

فصل دوم - منابع مدیریت اسلامی	۳۵
مقدمه	۳۵
کتاب	۳۶
سنت	۴۰
اجماع	۴۲
چگونگی کاشفیت اجماع	۴۳
عقل	۴۴
سیره	۴۷
فهرست منابع و مآخذ	۴۹
فصل سوم - شناخت شناسی	۴۷
مقدمه	۵۱
منابع شناخت	۵۳
شرایط شناخت	۵۵
موانع شناخت	۵۶
شناخت انسان	۵۸
انسان چگونه موجودی است ؟	۶۲
هدف غائی انسان	۶۹
قرب الهی چیست و چگونه حاصل می شود ؟	۷۲
اهداف مُقدّمی	۷۴
کیفیت حرکت بشر به سوی خدا	۷۵
اختیار	۷۶
کرامت انسان	۸۳
فهرست منابع و مآخذ	۸۸

بخش دوم - اصول مدیریت اسلامی	۹۱
مقدمه	۹۳
فصل چهارم - توحید	۹۵
مقدمه	۹۵
اصل اول - ایمان‌گرایی و خدا محوری	۹۸
رویکرد مدیریتی اصل ایمان‌گرایی و خدا محوری	۱۰۲
الگوها	۱۰۵
اصل دوم - وحدت و هماهنگی	۱۰۸
رویکرد مدیریتی اصل وحدت و هماهنگی	۱۱۴
الگوها	۱۱۵
اصل سوم - عدم تقدم بر خدا و رسول	۱۱۸
رویکرد مدیریتی اصل عدم تقدم بر خدا و رسول	۱۲۲
الگوها	۱۲۴
فهرست منابع و مآخذ	۱۲۸
فصل پنجم - معاد	۱۲۹
مقدمه	۱۲۹
اصل چهارم - اصل اختیار و مسئولیت	۱۳۰
رویکرد مدیریتی اصل اختیار و مسئولیت	۱۳۵
الگوها	۱۳۷
اصل پنجم - اصل عمل و تلاش	۱۳۹
رویکرد مدیریتی اصل عمل و تلاش	۱۴۲
الگوها	۱۴۵
اصل ششم - اصل آخرت‌گرایی و هدف‌گذاری	۱۴۷

۱۵۰	رویکرد مدیریتی اصل آخرت گرایی و هدف گذاری
۱۵۳	الگوها
۱۵۹	فهرست منابع و مآخذ
۱۶۱	فصل ششم - نبوت
۱۶۱	مقدمه
۱۶۲	اصل هفتم - اصل هدایت و رهبری
۱۶۶	رویکرد مدیریتی اصل هدایت و رهبری
۱۶۸	الگوها
۱۷۱	اصل هشتم - اصل بشارت و انداز
۱۷۴	رویکرد مدیریتی اصل بشارت و انداز
۱۷۶	الگوها
۱۷۹	اصل نهم - اصل تعلیم و تعلّم مستمر
۱۸۳	رویکرد مدیریتی اصل تعلیم و تعلّم مستمر
۱۸۴	الگوها
۱۸۷	فهرست منابع و مآخذ
۱۸۹	بخش سوم - تعریف واژگان
۱۹۱	تعریف واژگان
۲۱۱	فهرست منابع

باسمه تعالی

پیشگفتار

مدیریت دستاورد خلاقیت و انضباط فکری بشر است و ظهور آن در حوزه روابط انسانی و تعامل انسان‌ها است و کارکرد عمده آن برخورداری فزونی‌تر انسان از سعی و کوشش فرد و جمع است از این رو در تعالیم عالیه مکتب حیاتبخش اسلام که آیینی دارای ابعاد اجتماعی و کاربردی است تبیین جایگاه مدیریت و طرح مباحث آن یک ضرورت به شمار می‌آید. از جهتی اهمیت فوق العاده اسلام به موضوع ارتباطات انسانی و همچنین هدایت علمی و عملی جامعه به سوی استفاده معقول و مشروع و بهره‌مندی اصولی از مواهب الهی در جهان درون و برون زمینه ساز کنکاش و جستجوی رهنمودها و الگوهای مقبول مدیریتی در شریعت مقدس اسلامی است. بدین جهت اصول و قواعد کارآمدی که صاحب‌نظران مدیریت در سده اخیر در حوزه سازمان و مدیریت مطرح کرده‌اند مطالب ناآشنایی برای انسان مأنوس با تفکر و حیانی اسلامی نیست، ولی آنچه در روند این مطالعات و چگونگی شکل‌گیری نظریه‌ها و فنون کاربردی آن قابل توجه و تأمل است وجهه همتی است که از ناحیه صاحب‌نظران و اندیشمندان جوامع غربی در پاسخ به الزامات جامعه در ابعاد گوناگون از جمله مدیریت صورت گرفته است که به رغم گوناگونی مباحث،

دیدگاه‌ها و نظریات مطروحه دورنمای رو به رشدی را در اداره سازمان‌ها در آن جوامع ترسیم نموده است.

انظر به اهمیت جایگاه مدیریت در اسلام و تفکر اسلامی، چه در سطح کلان، امت اسلامی و چه در سطح خرد، سازمان‌ها، ایجاب می‌نماید تا صاحب‌نظران مسلمان با استعانت از فرهنگ و ارزش‌های غنی اسلامی و با اتکاء به کتاب خدا، سنت و عترت و با تلاش و کوشش خستگی‌ناپذیر عزم خود را در دستیابی به الگوی جامع نظام مدیریت اسلامی جزم نموده و حرکت نظام‌مندی را در این راستا آغاز نمایند. خوشبختانه در سال‌های اخیر با تشکیل همایش‌ها، سمینارها و تدوین برخی کتب و حتی ایجاد مؤسسه مطالعات مدیریت اسلامی حرکت مقدسی در این جهت صورت گرفته است که خود حاکی از توجه به این عرصه مهم است. با توجه به رسالت دانشگاه‌ها در تعمیق علم و اعتلای ارزش‌های اسلامی به همت صاحب‌نظران و اساتید گرانقدر مدیریت، کمیته مدیریت شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی در سال هفتاد و شش درسی را تحت عنوان "مبانی مدیریت اسلامی و الگوهای آن" در مجموعه دروس دانشجویان مقطع کارشناسی رشته‌های مختلف مدیریت منظور نموده است که به‌طور ساحتاری امکان حرکت نظام‌مند در این عرصه را فراهم ساخته است که جای بسی تشکر و امتنان را به همراه دارد. نوشتار حاضر در پاسخ به این نیاز و تامین منبع درسی بر اساس سرفصل‌های مصوب است.

بی‌تردید اقدام انجام گرفته از سوی مؤلفین نوعی ادای وظیفه در کسوت تعلیم و تربیت بنا بر رسالت دانشگاهی تلقی شده و مؤلفین خود واقفند که وارد شدن به این عرصه وسیع و عمیق الزامات علمی و معنوی خاص خود را می‌طلبد لذا ضمن اذعان نسبت به وجود نقایص و کاستی‌های احتمالی که در هر اقدام آغازین و اولیه اجتناب‌ناپذیر می‌نماید، ارشادات و راهنمای‌های صاحب‌نظران و ارباب قلم را طلب می‌کند.

مجموعه حاضر از سه بخش تشکیل شده است، بخش اول شامل کلیاتی است که زمینه ساز ورود به مبحث مدیریت اسلامی بوده و مباحثی چون تعامل دین و علم، شناخت شناسی و بررسی منابع مدیریت اسلامی را مورد مطالعه قرار داده است.

بخش دوم مربوط به طرح اصول مدیریتی در نظام فکری اسلام است. در این بخش با توجه به رجوع و بازگشت مجموعه مباحث مطرح شده در شریعت مقدس به سه اصل بنیادین توحید، نبوت و معاد که اصول مشترک تمامی ادیان توحیدی است پرداخته شده و از هر یک از این سه اصل اساسی، اصول سه گانه ای استخراج و تبیین گردیده و در کنار هر اصل الگوهای معرفتی نیز بیان شده است. همچنین از منظری تطبیق گونه، نگرشی به مباحث مدیریت علمی عناوین مذکور صورت گرفته و این اشارات گاه به واسطه ضرورت بحث و گاه به جهت بیان انتقادی موضوع می باشد.

بخش سوم به تعریف مجموعه واژگان و اصطلاحات مدیریتی مورد استفاده در این کتاب اختصاص دارد و ضمیمه گونه ای است که برای تسهیل مراجعات دانشجویان تدوین گردیده است.

در پایان بیان چند تذکر ضروری می نماید:

۱ - کتاب حاضر با مختصر تغییراتی در چهارچوب سرفصل های تعیین شده شورای عالی برنامه ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی تدوین گردیده است. طبیعی است که طرح و عدم طرح پاره ای از مطالب، به این دلیل می باشد.

۲ - مبنا قرار گرفتن سه اصل توحید، نبوت و معاد در تدوین این کتاب بدین جهت است که اصول مذکور به عنوان اصول دین مطرح می شود و دو اصل مذهب یعنی امامت و عدل نیز منبعث از این سه می باشد و چنانچه محدودیت کتاب مطرح نبود طرح آن دو اصل نیز بدون شک تکمیل کننده مطالب بود.

۳ - اصول یاد شده در هر عنوان، به لحاظ اهمیت آن، در قالب مجلّی مستقل به باری حق تدوین و ارائه خواهد شد.

۴ - نگرش به مباحث مدیریت در این مجموعه صرفاً جنبه سازمانی ندارد بلکه نوعاً از منظر کلان‌نگری به مباحث پرداخته شده است.

۵ - انتخاب الگوها بر اساس رعایت قداست و احترام از مجموعه الگوهای عملی قرآن و عترت برگرفته شده است تا مناسبت بیشتری بین مباحث و مصادیق باشد.

۶ - طرح مباحث و دیدگاههای مدیریتی متعارف، به عنوان رنگ و صیغه علمی زدن بر مباحث معرفتی اسلامی نیست، بلکه هدف ایجاد زمینه تأمل برای دانشجویان محترم است که در ادامه تحصیل در این رشته ارتباط مطالب را با مباحث اسلامی مدنظر داشته باشند.

۷ - ترجمه آیات از ترجمه قرآن کریم توسط آیت الله مکارم شیرازی انتخاب شده است. و سخن آخر عرض تشکر و سپاس از کلیه عزیزانی است که به نوعی در فراهم آمدن این مجموعه قبول زحمت نموده‌اند.

محمد علی انصاری

سید سعید مرتضوی حبيب الله دعایی

تابستان ۱۳۷۸

فهرست منابع و مآخذ

- ۱ - سعدی، گلستان، پیام محراب، تهران، سال ۱۳۷۱، ب ۸.
- ۲ - جمعی از محققین، درآمدی بر اقتصاد اسلامی، سمت، ۱۳، ص ۵۷ تا ص ۶۴.
- ۳ - الخوارزمی، الموفق بن احمد بن محمد، المناقب النثر الاسلامی، قم، سال ۱۴۱۱، ص ۱۳۴.

فهرست منابع و مآخذ

- ۱- کلیات فلسفه ، ص ۲۶۰ .
- ۲- لاهیجی ، گوهر مراد ، وزرات فرهنگ و ارشاد اسلامی ، ص ۳۸ .
- ۳- کلینی ، اصول کافی ، کتاب عقل و چهل ، جلد ۱ ، روایت ، ص ۳۵ .
- ۴- نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، خطبه ۱۰۸ ، ص ۳۳۰ .
- ۵- این قسمت با دخل و تصرفی از کتاب اقتصاد اسلامی توسط جمعی از محققین ، سمت برداشت شده است .
- ۶- فهرست غرر و درر آمدی ، باب معرفة النفس : صفحه ۳۸۷ ، شماره ۳۱۰۵ .
- ۷- فهرست غرر و درر آمدی ، باب الجهل : صفحه ۵۳ ، شماره ۳۹۳۶ .
- ۸- فهرست غرر و درر آمدی ، باب معرفة الطلب : صفحه ۲۱۲ ، شماره ۶۲۶۶ .
- ۹- فهرست غرر و درر آمدی ، باب معرفة النفس : صفحه ۳۸۷ ، شماره ۹۰۳۴ .
- ۱۰- کارل ، آلکسیس ، انسان موجود ناشناخته ، شهریان ، تهران .
- ۱۱- غررالحکم ،

فهرست منابع و مآخذ

- ۱ - مجلسی ، محمد باقر ، بحار الانوار ، الوفا ، بیروت ج ۷۳ ، ص ۱۳۱ .
- ۲ - معین ، محمد ، فرهنگ فارسی ، امیر کبیر ، سال ۱۳۶۳ ، ص ۱۶۹ .
- ۳ - امام خمینی ، کشف السرار ، ص ۱۳۵ .
- ۴ - المنجد .
- ۵ - کلینی رازی ، ابی جعفر محمد بن یعقوب بن اسحاق ، اصول کافی ، ترجمه دکتر حاج سید جواد مصطفوی ، جلد اول ، دفتر نشر فرهنگ اهل بیت علیهم السلام ، ص ۲۲۴ .
- ۶ - استیفن ، رابینز ، تئوری سازمان ، ترجمه سید مهدی الوانی ، حسن توانائی فرد ، نشر موج ، ۱۳۷۶ ، ص ۲۱۴ .
- ۷ - غزالی ، محمد ، احیاء علوم الدینی عثمانیه مصر ، سال ۱۳۵۲ هـ . ق ، ج ۱ .
- ۸ - میرزائی اهرنجانی ، حسن ، "زمینه های فکری و اجتماعی تئوریهای مدیریت" ، دانش مدیریت ، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران ، شماره ۹ و ۱۰ ، سال ۱۳۶۹ .
- ۹ - مرتضوی ، سعید ، تحلیل و تبیین جایگاه سرپرستان (مدیران عملیاتی) برای طراحی و آزمون الگوی سرپرستی مؤثر ، رساله دکتری ، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران ، ۱۳۷۲ .
- ۱۰ - کوتنز ، هارولد ، اودانل ، سیریل ، دیهریخ ، هانیز ، اصول مدیریت ، ترجمه: طوسی ، علوی ، فرهنگی و مهدویان ، مرکز آموزش مدیریت دولتی ، سال ۱۳۷۰ : ص ۴۷-۵۳ .
- ۱۱ - کیا ، منوچهر ، تئوریهای مدیریت و مدل های سازمانی ، مرکز آموزش مدیریت دولتی ، ۱۳۷۳ .

١٢ - رضائیان ، علی ، سرمایه جاودانی ، دانش مدیریت ، سال ١٣٧٧ ، ص ٣ .

١٣ - حلبی شافعی ، علی بن برهان الدین ، سیره حلبی طبع مصطفی ، دمشق ، سال

١٣٤١ هـ . ق ، ج ٢ ، ص ٧٦ و ٧٧ .

14 - Locke & Latham, A Theory of Goal -Setting & Task Performance, Englewood-Cliff, 1990.

15 - Kreitner and Kinicki, Organizational Behavior, Mc Graw - Hill, 1998, P.P. 237-238.

١٦ - ابن هشام ، ابو محمد عبد الملك ، سیره ابن هشام طبع حجازی ، قاهره ، ج ١ ص

٢٦٤ .

١٧ - همان مأخذ ص ٢٦٥ .

١٨ - خوارزمی ، ابو مؤید موفق بن احمد مکی ، مقتل ، مکتبه المفید ، قم ، ج ١ ، ص

١٨٨ .

فهرست منابع و مآخذ

- ۱ - ابن منظور لسان العرب ، نشر ادب الحوزه ، قم ، سال ۱۴۰۵ ، جلد ۱۵ ، ص ۱ .
  - ۲ - زبیدی ، محمد مرتضوی ، تاج العروس دار مکتبه الحياه ، بيروت ، جلد ۱۰ ، ص ۴۰۶ .
  - ۳ - معین ، محمد ، فرهنگ فارسی ، امیرکبیر ، سال ۱۳۶۳ ، ص ۵۱۰۷ .
  - ۴ - همان مأخذ ، ص ۱۶۲۹ .
  - ۵ - سجادی ، سید جعفر ، فرهنگ معارف اسلامی ، انتشارات کوشش ، تهران ، سال ۱۳۷۳ ، جلد ۳ ، ص ۲۱۷۶ .
  - ۶ - همان مأخذ ، ص ۲۱۷۶ .
  - ۷ - شیرازی ، صدرالدین ، اسفار ، جلد ۳ ، ص ۸۲ .
  - ۸ - تهانوی ، محمد بن علی ، کشف اصطلاحات الفنون ، بنگال ، کلکته ، سال ۱۸۶۲ ، ص ۱۵۴۰ .
  - ۹ - کلینی ، اصول کافی ، ج ۲ ، ص ۲۰ .
- 10 - Dubrin, Andrew J., Leadership: Research, Findings, Practice & Skill, Macmillan, 1995
- 11 - Kreitener & Kinicki, Organizational Behavior, Mc Graw - Hill, 1998, P.8
- 12 - Mahwel Johnce, The 21 Irrefutable Laws Of Leadership, Nelson, 1998. P. 33.
- ۱۳ - کاشان ، مجتبیٰ ، پرواز دسته جمعی ، الگویی مدیریت در سازمان های موفق ، مجله تدبیر ، سازمان مدیریت صنعتی ، شماره ۵۶ ، سال ۱۳۷۴ ، ص ۱۵ .

- 14 - Kreitner & Kinicki, OP. Cit. 1998.
- 15 - Mahwell. Johne, OP. cit. 1992. Chapter 8.
- ۱۶ - واقدی ، محمد بن عمر ، مغازی مؤسسه اعلی ، بیروت - ج ۳ ، ص ۹۸۹ .
- ۱۷ - ابن هشام ، ابو محمد ، سیره ابن هشام ، طبع حجازی ، قاهره ، ج ۲ ، ص ۵۱۹ .
- ۱۸ - راغب اصفهانی ، حسین بن محمد ، المفردات المکتبة المرتضویه ، تهران ، سال ۱۳۳۲ ، ص ۴۸ .
- ۱۹ - همان مأخذ ، ص ۴۸۷ .
- ۲۰ - همان مأخذ ، ص ۴۸۷ .
- ۲۱ - معین ، محمد ، فرهنگ فارسی ، ص ۳۷۸ .
- ۲۲ - صدوق ، ابی جعفر بن محمد بن علی ، الفقیه منشورات جماعه المدرسین فی الحوزة العلمیه فی قم المقدسه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .
- ۲۳ - همان مأخذ .
- 24 - Kreitner & Kinicki OP. Cit. 1998. PP. 414 - 415 .
- ۲۵ - رضائیان ، علی ، مدیریت رفتار سازمانی ، دانشکده مدیریت تهران ، ۱۳۷۴ ص .
- ۲۶ - مأخذ شماره ۱۸ ، ص ۳۴۳ .
- ۲۷ - همان مأخذ ، ص ۳۴۳ .
- ۲۸ - معین ، محمد ، فرهنگ فارسی ، امیرکبیر ، سال ۱۳۶۳ ، ص ۱۱۰۳ .
- ۲۹ - همان مأخذ ، ص ۱۱۰۳ .
- ۳۰ - کلینی ، اصول کافی ، ج ۱ ، ص ۳۰ .
- ۳۱ - کیا ، منصور ، تئوریهای مدیریت ، مرکز آموزش مدیریت دولتی ، ۱۳۷۴ .

فهرست منابع

- ۱ - درک فرنچ و هیثرسارود ، فرهنگ مدیریت ، محمد صائبی ، مرکز آموزش مدیریت دولتی ، سال ۱۳۷۱ .
- 2 - Carl Heyel, The Encyclopedia of Managment, Third EDITION, 1982.
- 3 - Knudson and Bell, Manaagement, An Experiential Approach, Mcgraw - Hill, 1973, P.P. 81 - 100.
- ۴ - استیفن رابینز ، تئوری سازمان ، سید مهدی الوائی ، حسن دانایی فرد ، انتشارات صفار ، ۱۳۷۶ ، ص ۶۲ .
- 5 - Op. Cit., Kreitner, p.652.
- 6 - Gareth R. Jones, Organizational Theory, Addison - Wesley, 1998, P. 146.
- 7 - Op. Cit., Kreitner, p.234.
- 8 - Op. Cit., Kreitner, p.467.
- ۹ - با قدری تلخیص (علی رضا بشارت ، ابوالفضل صادقپور ، نظریه‌هایی درباره بوروکراسی ، دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی ، سال ۱۳۵۸ و ص ۱۸ - ۱۴)
- ۱۰ - میرزایی اهرنجانی ، حسن ، سلطانی تیرانی ، فلورا ، سازمان‌ها: سیستمهای عقلایی ، طبیعی و باز ، ج ۸ لد اول ، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران ، ۱۳۷۴ . ص ۹۲
- ۱۱ - آذرهوش ، فریدون ، مدیریت منابع انسانی ، گزارش ویژه مدیران ارشد بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی ، ۱۳۷۴
- 12 - Mary Jo Hatch, Organization Theory, Oxeord, 1997, P. 34 - 40.
- 13 - Op. Cit., Kreitner, p.200.

۱۴ - ریچارد اسکات ، سازمان‌ها ، سیستم‌های عقلایی ، طبیعی و باز ، دکتر حسن میرزایی اهرنجانی ، فلورا سلطانی تیرانی ، جلد اول ، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران ، سال ۱۳۷۴ ، صص ۲۰۷ - ۲۰۳ .

۱۵ - کیا ، منصور ، تئوریهای مدیریت و مدل‌های سازمان ، مرکز مدیریت دولتی ، تهران ، سال ۱۳۷۳ ، صص ۶۴ - ۶۲ .

16- Kereitner and Kinicki, Organizational Behavior, Fourth Edition, McGraw - Hill, 1998, P. 654.

17- Derek Rollinson, Broadfield Aysen and David, J Edwards, Organisational Behaviour and Analysis, Addison - Wesley, 1998, P. 448.

۱۸ - Kereitner and Kinicki, Organizational Behavior, Fourth Edition, McGraw - Hill, 1998, P. 654.

19 - OP. Cit., Kreitner, pp. 505-515.

۲۰ - رضائیان ، علی ، تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم ، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) تهران ۱۳۷۶

21 - Samuel C . Cetro, Principles of Modern Managemat, Allyn Bacon, Inc, 1989 PP. 31- 40.

۲۲ - انصاری رنانی ، قاسم ، تحلیل و تبیین جایگاه انگیزش نیروی انسانی از طریق بررسی نظام تشویق و تنبیه در کارخانجات گروه ملی صنعتی فولاد ایران - اهواز پایان نامه دکترئی ، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران ، ۱۳۷۳ ، صص ۴۴ - ۳۶ .

23 - Peter Hess, Julie Siciliano, Management Responsibility for Performance, McGraw - Hill, Inc, 1996, P. 262.

Foundations of
Islamic Management
and it's Patterns

ISBN 964-8472-13-0

9 789648 472134